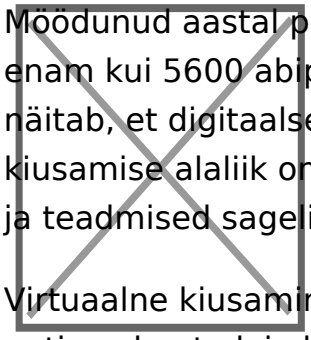
Digiturbe ekspert: kaitse oma last küberkiusamise eest

10 aastat tagasi - 18.02.2016 Autor: Birgy Lorenz

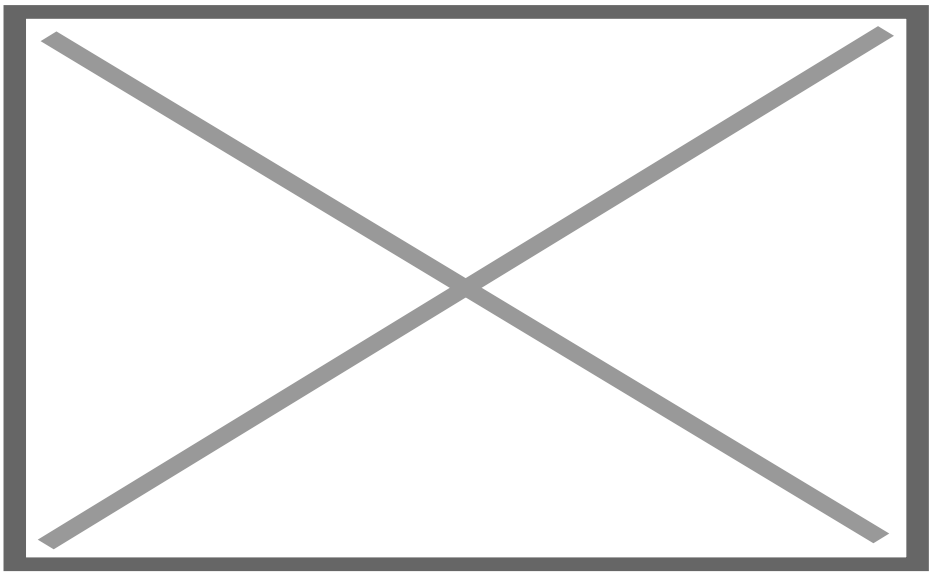
Möödunud aastal pöörduti Politsei- ja Piirivalveameti veebikonstaablite poole enam kui 5600 abipalvega, millest iga teine oli seotud küberkiusamisega. See näitab, et digitaalsete abivahendite abil korduvalt ja tahtlikult läbi viidav kiusamise alaliik on Eestis terav probleem, millega toime tulemiseks on oskused ja teadmised sageli puudulikud.

Virtuaalne kiusamine toimub veebikeskkonnas ja on seotud erinevate nutiseadmete laia leviku ja võrgusuhtluse populaarsuse kasvuga. Küberkiusamise suhtes on eriti haavatavad alaealised, kes alustavad interneti kasutamist juba eelkoolieas. See tõstab õigustatult esile internetiturvalisuse problemaatika.

Tagajärg võib olla laastav

Lastel jääb sageli vajaka arusaamast, et nii nagu reaalses elus, tuleb ka internetis käitudes olla ettevaatlik ja teiste inimeste suhtes sõbralik. Veebikonstaablite kogemusel taandub enamik alaealistega seotud küberkiusamise juhtumeid isiklikule tasandile ja noorte suhtlemisprobleemidele, mille tulemusena langeb kiusatav solvamise, ähvardamise, alavääristamise või ignoreerimise osaliseks. Küberkiusamine toimub enamasti virtuaalsetes suhtluskanalites, kus on levinud ka teise inimese nimele tehtud libakontod, kuhu pannakse üles halvustavat, väära ja tihti ebatsensuurset infot.

Nagu iga teinegi ebaõiglane kohtlemine, jätab ka küberkiusamine lapse hinge jälje ja selle tagajärjed võivad olla ohvrile laastavad. See põhjustab enesehinnangu langust, kahandab õppeedukust, põhjustab deprsessiooni ja tekitab lapsel kooli või huviringidesse mineku ees hirmu. Tõsisemate juhtumite korral võib küberkiusamisest tingitud stress lapses esile kutsuda ka enesetapumõtted. Mitte alati ei julge laps ohvriks langemisest rääkida, mistõttu on lapsevanemal oluline ohumärke tähele panna ja julgustada last murest rääkima.

Avasta virtuaalmaailma koos lapsega

Lapse küberkiusamise ennetamiseks, selle tuvastamiseks ja lõpetamiseks on võtmetähtsusega usalduslik suhe lapse ja vanemate vahel. Oluline on huvituda lapse tegemistest internetis ja selgitada talle nii interneti võimalusi kui ka seda, millised ohud teda virtuaalmaailmas ümbritsevad. Sama tähtis on selgitada lapsele veebis käitumise viisakusreegleid ja mõista hukka igasugune ebaõiglane käitumine, sealhulgas küberkiusamine.

Kiusav laps on üldjuhul kas liiga kõrge või madala enesehinnanguga ja soovib kiusamise kaudu tähelepanu saada. Tal puudub süütunne ja võime mõista teise inimese tundeid. Seetõttu on oluline pöörata lapsele tähelepanu, veeta temaga koos aega ja olla tema jaoks olemas. Lapsele tuleb õpetada vastutustunnet ja kasvatada temas mõistmist, et kiusamine teeb teisele inimesele haiget.

Lapsele internetiturvalisuse ja veebis suhtlemise reeglite õpetamiseks on lapsevanemal vajalik end erinevate veebiteenustega kursis hoida ja end turvalise internetikasutuse teemal harida. Lapse veebiharjumuste tundmiseks õpi koos lapsega kasutama neid keskkondi, mida laps kasutab (sh sotsiaalvõrgustikud) ja tuvasta veebilehed, mida laps külastab.

Küberkiusamisest rääkides on lapsel oluline teada, et häiriva sisuga kirjadele ei pea vastama, et selle edastaja on võimalik blokeerida ja pahatahtlikust tegevusest tuleb teavitada keskkonna moderaatorit ja tõsisemate juhtumite korral ka politseid. Samuti tuleb rõhutada, et iga sõbrakutset ei pea vastu võtma, et paroole ei tohi jagada ja häiriva sisuga kiri või sõnum tasub tõendusmaterjalina säilitada või kopeerida. Oluline on julgustada last probleemist rääkima kohe, kui see tekib.

Spetsialistid annavad nõu

Nii küberkiusamise kui ka muude interneti turvalisusega seotud probleemide ja küsimuste korral on võimalik pöörduda üleriigilise tasuta lasteabitelefoni 116111 poole, kus kõnedele vastavad ööpäevaringselt kogenud nõustajad nii eesti kui ka vene keeles. Nõu saab ka Euroopa Komisjoni toel rahastatud projekti Targalt internetis veebilehelt www.targaltinternetis.ee või Politsei- ja Piirivalveameti veebikonstaablite poole pöördudes, kes vastavad interneti teel esitatud kirjadele ja nõustavad nii lapsi kui täiskasvanuid turvalise internetikasutuse teemadel.

BIRGY LORENZ
Tallinna Ülikooli digiturbe labori projektijuht

- Uudised
- Turvalisus